

**LAUSUNTOYHTEENVETO: HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS EDUSKUNNALLE LAIKSI
AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TOIMINNAOHJAUKSEN KOKEILUSTA JA SIIHEN
LIITTYVIKSI LAEIKSI**

Sisällys

1. Lausuntokierros ja saadut lausunnot	3
1.2 Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta	3
1.3. Esityksen aikataulu ja vaikutusten arviointi	3
2. Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset	4
2.1. Kokeilun kesto, vaikutusten arviointi ja kokeilun seuranta	5
2.2. Kokeiluun valittavat koulutuksen järjestäjät	6
2.3. Koulutuksen järjestäjien yhdenvertaisuus ja kokeilun ulkopuolisten koulutuksen järjestäjien asema	7
2.4. Neuvottelumenettely:.....	8
2.5. Koulutus englannin kielellä	8
2.7. Rajoitettavat tutkinnot	9
2.8. Muuta.....	10
3. Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset	10
3.1 Opiskelijavuosiin perustuva rahoitus	11
3.2 Valmistuneiden työllistyminen ja jatko-opiskelu rahoituksen perusteena	11
3.3 Opiskelijavuosien enimmäismäärä	12
3.4 Opiskelijan lähtötaso.....	12
3.5. Opiskelijavuosien enimmäismäärä rahoituksen perusteena.....	13
3.6. Rahoituksen vaihteluväli	14
3.7. Tutkinnon osien suorittaminen.....	14
3.8. Opiskelijapalaute ja työelämäpalaute	14
3.9. Eri koulutusalojen rahoitus	15
3.10. Rahoitusjärjestelmän muutoksen vaikutukset	16
3.11. Opiskelijamaksut.....	17
3.12. Harkinnanvarainen rahoitus	17
4. Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset	18
4.1 Erityinen tuki	19
4.2. Muuta.....	20
4.3 Muutosten voimaantulo	21

5. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset	21
6. Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset.....	23
6.1. Osaamista syventävä tai täydentävä koulutus ja henkilöstökoulutus.....	23
6.2. Työelämätoimikunnat	24
7. Asetusluonnokset	24
8. Muut kommentit	25

1. Lausuntokierros ja saadut lausunnot

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi oli lausuntokierroksella 6.5.2024 – 16.6.2024. Lausuntopyyntö lähetettiin keskeisille sidosryhmille. Lausuntoja esitysluonnoksesta annettiin yhteensä 255. Lausunnon antaneet tahot on lueteltu liitteessä 1. Yksityshenkilöiden lausuntojen (neljä kappaletta) osalta liitteessä ei mainita henkilöiden nimiä.

Esityksessä ehdotetaan, että toteutettaisiin 1.1.2026 alkava ja 31.12.2033 päättyvä kokeilu ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksesta. Lisäksi ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää sekä oppimisen tuen järjestelmää uudistettaisiin.

Lausuntoja pyydettiin antamaan seuraavista otsikoista: Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta, Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset, Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset, Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset, Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset, Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset, Asetusluonnokset ja Muut kommentit.

1.2 Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Suuri osa lausunnonantajista totesi pitävänsä hallituksen esitystä pääpiirteissään kannatettavana. Ammatillisen koulutuksen kokeilua sekä tavoitetta vähentää ammatillisen koulutuksen sääntelyä kannatettiin laajalti. Esimerkiksi Turun kaupunki mainitsee launnossaan, että kokonaisuutena ammatilliseen koulutukseen liittyvä lakien tarkastelu ja muuttaminen on nyt erittäin ajankohtaista.

Opiskelijoiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtyminen nähtiin useissa launnoissa tavoiteltavina lähtökohtina. Useat pitivät kokeilun etuna ja tärkeänä tavoitteena sitä, että työelämän muuttuviin tarpeisiin voidaan koulutuksessa reagoida nopeasti. Myös rahoituksen yksinkertaistamista pidettiin hyvänä ja kannatettava tavoitteena.

1.3. Esityksen aikataulu ja vaikutusten arviointi

Useissa launnoissa otettiin kantaa esityksen aikatauluun ja esityksen laatimisen aikatauluu pidettiin liian tiukkana. Tämän myötä oltiin myös huolissaan, onko kaikkia esityksen vaikutuksia arvioitu tarpeeksi. Monessa launnossa katsottiin, että säädösmuutosten alueellisia ja järjestäjäkohtaisia vaikutuksia ei ole riittävästi pystytty arvioimaan.

Esimerkiksi Kuntaliitto, SASKY koulutuskuntayhtymä sekä Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria pitivät lain valmistelulle aikataulu lyhyenä näin laajaan kokonaisuuteen, mikä näkyy muun muassa rinnakkaistekstien puuttumisena luonnosesityksestä. SASKY toi toisaalta myös esille, että lausuntoaika on ollut tarpeeksi pitkä.

Myös esimerkiksi Akava katsoi, että esitys on laadittu tiiviissä aikataulussa, eikä sen kaikkia vaikutuksia ole voitu ennakoida koulutuksen järjestäjille tai erilaisissa elämäntilanteissa oleville ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. Myös samaan aikaan lakkautettu aikuiskoulutustuki ja vuorotteluvapaa sekä ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kohdistettavat säästöt luovat ennakoimattomuutta.

Muutamat lausunnonantajat toivat esille huolensa ammatillisen koulutuksen lainsäädännön muuttumisesta tiiviiseen tahtiin. Jatkuvat isot muutokset kuormittavat koulutuksen järjestäjiä ja

ammattillisen koulutuksen henkilöstöä. Asian nosti esille muun muassa Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry.

2. Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Hieman yli puolet lausunnonantajista totesivat kannattavansa kokeilua. Alle 10 lausunnonantajaa totesi, ettei kannata kokeilua. Esimerkiksi Suomen Kansanopistoyhdistys ry, Peräpohjolan Kansanopiston Kannatusyhdistys ry ja Management Institute of Finland MIF Oy mainitsivat, etteivät kannata kokeilua. Peräpohjolan Kansanopiston Kannatusyhdistys ry totesi kyseessä olevan varsin poikkeuksellinen tapa kehittää koulutuksen säätelyä.

Yleisesti positiivisena nähtiin, että kokeilu vähentäisi toiminnanohjaukseen liittyvää byrokratiaa ja lisäisi koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia vastata alueensa tarpeisiin. Kokeilun katsottiin lisäävän myös koulutuksen järjestäjien ja hallinnon vuorovaikutusta.

Opetushallituksen näkemyksen mukaan toiminnan-ohjauksen kokeilulla voidaan edistää ammatillisen koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä vähentää työmäärältään suurta normiohjausta. Uudistus lisäisi myös koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia pitkäjänteisempään ja strategisempaan toiminnan suunnitteluun. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi piti ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilussa tavoitetta sääntelyn keventämisestä kannatettavana, sillä se antaa koulutuksen järjestäjille joustavampia mahdollisuuksia vastata toimintaympäristön tarpeisiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin, kuten työvoiman ja osaamisen tarpeisiin vastaaminen. Myös esimerkiksi Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry mainitsi, että kokeiluun osallistuvien koulutuksen järjestäjien mahdollisuudet vastata alueen työelämän osaamistarpeisiin voivat parantua.

Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus piti kannatettavana, että laaja-alaisia koulutusjärjestelmän uudistuksia toteutetaan kokeilevan kehittämisen otteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö totesi kannattavansa sitä, että ammatillisen koulutuksen resursseja suunnattaisiin aloille, joilla on työvoimapula. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super ry taas toi esille, että kokeilu on kannatettava, jos sillä saadaan kitkettyä ylikouluttamista aloilta, joiden työllisyysnäkyvät ovat huonot.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että kokeilun tavoitteita tulisi täsmentää. Muun muassa Sivistysala ry sekä Management Institute of Finland MIF Oy toivat esille, että kokeilun tavoitteita tulisi selventää. Keskuskauppakamari mainitsi, että tavoitteena tulisi olla työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaaminen ja kohtaannon parantaminen.

Oikeusministeriö nosti esille, että lakiehdotuksessa (1 §) ei määritellä, mitä käsitteellä ammatillisen koulutuksen toiminnanohjaus tarkoitetaan. Tämä johtaa siihen, että lakiehdotuksen perusteella jää epäselväksi kokeilun sisältö ja se mitä kokeilussa kokeillaan. Myös kokeilun toteuttaminen ja se, mistä kokeilulla poiketaan, jää ehdotuksen perusteella ainakin ulkopuoliselle lukijalle varsin epäselväksi. Pykälään (2 §) omaksuttu viittaus ”kokeiluun sovelletaan” jää siinä määrin epäselväksi, että sen perusteella on hankala ymmärtää viitatus lain soveltamista. Säännöksessä (3§) on eräitä lakiteknisiä täsmentämistarpeita. Ehdotuksen (6§) perusteella jää epäselväksi, minkä vuoksi laissa ehdotetaan säädettäväksi toiminta-alueesta ehdotetulla tavalla.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

2.1. Kokeilun kesto, vaikutusten arviointi ja kokeilun seuranta

Useat lausunnonantaja katsoivat kokeiluajan olevan pitkä. Esimerkiksi Raision seudun koulutuskuntayhtymä, Suomen Diakoniaopisto - SDO Oy ja Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä mainitsivat kokeiluajan olevan liian pitkä. Vaasan kaupunki katsoi kokeilun ajanjakson olevan melko pitkä ja arvioi, että tänä aikana toimintaympäristöön tulee todennäköisesti monia muutoksia, jotka heijastuvat ammatilliseen koulutukseen. Kokeilu on myös pitkä aika kokeilun ulkopuolelle jääneiden odottaa kokeilujakson päättymistä.

Toisaalta useassa lausunnossa kokeiluajan pituutta pidettiin sopivana. Tehy ry mainitsi sen olevan hyvä asia, että kokeiluun varataan riittävästi aikaa ja että kokeilu voidaan kuitenkin keskeyttää tilanteessa, jossa koulutuksen järjestäjä ei toimi lainmukaisesti tai resurssit korkealaatuiseen koulutukseen eivät riitä. Esimerkiksi Turun kaupunki piti esitettyä kokeilun kestoa riittävän pitkänä, jotta ennen mahdollista toiminnan vakiinnuttamista saadaan riittävästi kokemusta käytänteistä ja toimivuudesta.

Monet lausunnonantajat toivat esille, että kokeilun vaikutuksia koulutuksen järjestäjien toimintaan ja rahoitukseen on esityksen pohjalta vaikea arvioida. Kokeilun vaikuttavuuden seuraamista kokeilun aikana pidettiin tärkeänä ja useat mainitsivat, että kokeilun aikana tulisi toteuttaa enemmän arviointia. Lausunnonantajat esittivät erilaisia vaihtoehtoja arvioinnin toteuttamiseen.

Muutammat lausunnonantajat esittivät, että kokeilun aikana voitaisiin toteuttaa väliarviointeja. Palvelualojen ammattiliitto PAM piti kahdeksan vuoden kokeiluaikaa hyvin pitkänä ja ehdotti, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja koulutuksen järjestäjät pitävät kahden vuoden välein väliarvioinnin, jossa arvioidaan kokeilun etenemistä, onnistumisia ja parannusehdotuksia. Lisäksi PAM ehdotti, että tarpeen vaatiessa opetus- ja kulttuuriministeriö voisi määrätä tietyn koulutuksen järjestäjän kohdalla kokeilun päättyneeksi ennen kokeilujakson loppua. Myös Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT piti kahdeksan vuoden kokeiluaikaa hyvin pitkänä ja kannattaa väliarviointia esimerkiksi kahden vuoden välein. Keskuskauppakamari näki perusteltuna, että lakiin kirjattaisiin tarkastelupiste kokeilun puoliväliin, jossa arvioitaisiin tarvetta muokata kokeilua taikka lakkauttaa se.

Valtiovarainministeriö kannatti luonnoksessa esitettyä kokeilua ja sen tavoitetta kansallisten, alueellisten ja koulutuksen järjestäjän tavoitteiden yhteensovittamisesta, mutta toi esille, että luonnosta olisi tarpeen täydentää kokeilun yksityiskohtien osalta. Esitykseen olisi hyvä kuvata, miten kokeilu on tarkoitus toteuttaa ja miten sen onnistumista arvioidaan. Luotettavan arvioinnin mahdollistamiseksi kokeilun suunnittelussa tulisi ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan tieteellisen, luotettaviin tutkimusasetelmiin perustuvan arviointitutkimuksen tarpeet.

Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus korosti, että kokeilua ja sen vaikutuksia on pystyttävä seuraamaan ja arvioimaan riippumattomasti ja tieteellisin menetelmin. He pitivät kannatettavana esitystä, jonka mukaan arviointitutkimus jatkuisi koko kokeilulain voimassaolon ajan, ja että tutkimus tukisi koulutuksen järjestäjien valmistautumista kokeiluun ja kokeiluaikaista toimintaa sekä arvioisi kokeilun vaikutuksia. AMKE esitti, että toiminnanohjauksen uudistamisen kokeilua arvioitaisiin jatkuvasti ja laajempaa arviointia tulisi toteuttaa neljän vuoden jälkeen.

Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda - AREENA-verkosto (Kuntaliitto) ehdotti, että mikäli vaikuttavuus voidaan todeta nopeammin kuin kahdeksassa kokeiluvuodessa, voidaan toiminta vakinaistaa ennen vuotta 2033.

Karvi piti kannatettavana sitä, että kokeilua koskevassa pykälässä säädettäisiin, että ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun tarkoituksen toteutumista selvitetään kehittäväällä arvioinnilla, joka tukisi kokeiluun valmistautumista, neuvottelumenettelyä toteutumista ja

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

toimeenpanoa sekä arvioisi lopullisia tuloksia. Lisäksi Karvi piti välttämättömänä sitä, että kokeiluluvan saaneen koulutuksen järjestäjän olisi osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Kokeilun päättyessä arvioitaisiin pysyvien lainsäädäntömuutosten tarve ja toteuttamisvaihtoehdot.

Esimerkiksi Ammattiliitto Pro ry piti kokeiluun liitettävää seuranta- ja arviointitutkimusta tarpeellisenä, mutta suhtautuu varovaisesti siihen, onko kokeilussa mahdollista luoda aitoa verrokiasetelmaa esityksessä kuvatulla tavalla. Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry esitti, että kokeiluun valittaville 40 koulutuksen järjestäjälle tarvitaan verrokkit, jotta kokeilun tuloksia voidaan vertailla nykymalliin. Luotettavin tulos saadaan muodostamalla mahdollisimman samankaltaisista koulutuksen järjestäjistä ryhmät, ja jokaisesta ryhmästä valitaan arpomalla, mitkä koulutuksen järjestäjät osallistuvat kokeiluun ja mitkä toimivat verrokkeina.

2.2. Kokeiluun valittavat koulutuksen järjestäjät

Kokeiluun osallistuvien määrästä tuli muutamia vastakkaisia kannanottoja. Jotkin lausunnonantajat esittivät huolensa kokeiluluvan rajaamisesta 40 koulutuksen järjestäjään. Esimerkiksi Kirkkopalvelut ry/STEP-koulutus näki mukaan otattavien järjestäjien määrän varsin pienenä. Se totesi myös, että kokeilulle asetettavia tavoitteita eikä sen vaikutuksia ole riittävästi selvitetty ja katsoi, että kokeiluun valittavien määrää ei tulisi ennakkoon tarkasti rajata. Toisaalta taas Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia esitti, että kokeiluun tulee esityksen mukaisesti valita korkeintaan 40 koulutuksen järjestäjää, mutta neuvottelumenettelyn vaativuuden vuoksi kokeiluun osallistuvia voi olla vähemmänkin.

Laajasti tuotiin esille, että kokeilun tulee kattavuudeltaan ja laajuudeltaan olla riittävä. Usea lausunnonantaja totesi, että kokeiluun tulisi valita erilaisia koulutuksen järjestäjiä. Osa lausunnonantajista kiinnitti huomiota siihen, että valintamenettelyjen tulisi olla esitysluonnoksessa kuvattua täsmällisempiä ja läpinäkyvämpiä. Kokeiluun valittavalla tulee olla tosiasialliset toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset vastata väestön ja työelämän tarpeisiin.

Useat lausunnonantajat toivat esille, että kokeiluun on valittava lähtökohdiltaan erilaisia monialaisia koulutuksen järjestäjiä eri puolilta maata, jotta alueelliset erityispiirteet voidaan huomioida. Muun muassa Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry mainitsi kannattavansa sitä, että kokeiluun valittavat järjestäjät edustavat kattavasti erityyppisiä koulutuksen järjestäjiä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi totesi, että koulutuksen järjestäjiä tulisi olla kattavasti, jotta voidaan arvioida sekä kansallisen että alueellisen laadun ja vaikuttavuuden kehittymistä. Karvi täsmensi, että kokeiluun osallistuvien tulisi olla alueellisesti kattava kokonaisuus, riittävän monipuolinen tutkintotarjonnaltaan ja valtakunnallisesti riittävä opiskelijavuosimäärältään, kokeiluun osallistujia olisi molemmilla kansalliskielillä, julkisoikeudellisia sekä yksityisoikeudellisia järjestäjiä ja kokeilussa voisi olla myös muita kuin monialaisia koulutuksen järjestäjiä, jos koulutuksen järjestäjällä olisi erikoistunutta osaamista tai se olisi muutoin merkittävä alueellinen tai kansallinen toimija.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry katsoi, että kokeilussa tulisi olla laajasti erilaisia koulutuksen järjestäjiä, mutta toisaalta olisi myös tärkeää varmistaa, että ainakin suurimmat halukkaat koulutuksen järjestäjät pääsevät mukaan kokeiluun. Kaupan liitto ry esitti, että lupien laajentuminen edellyttää myös riittävän osaamisen varmistamista koulutuksen järjestäjien piirissä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä ehdotti kokeilussa huomioitavaksi ratkaisua, missä jokaisesta maakunnasta olisi vähintään yksi laaja-alainen koulutuksen järjestäjä, millä varmistetaan kokeilun kattavuus valtakunnallisesti.

Muutamit lausunnonantajat korostivat, että myös ruotsinkielisten opetuksen järjestäjien on tärkeää osallistua kokeiluun. Alueelliset erityispiirteet tulee huomioida, kuten kaksikieliset alueet. Esimerkiksi Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur piti erittäin tärkeänä, että ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen toimintaedellytykset turvataan. Ruotsinkielisten koulutuksen järjestäjien joukossa on useita pienempiä yksiköitä, jotka tulee myös ottaa huomioon valinnassa.

Vammaisfoorumi ry piti tärkeänä, että myös vaativan erityisen tuen oppilaitoksilla on mahdollisuus hakeutua toiminnanohjauksen kokeilun piiriin. Vammaisfoorumi toivoi, että varmistuttaisiin siitä, että toiminnanohjauksen kokeilun piiriin hakeutuisi ainakin yksi ammatillinen erityisoppilaitos. Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoi, että tulisi varmistaa, että esityksessä huomioidaan läpileikkaavasti myös vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden mahdollisuus yhdenvertaisesti muiden kanssa opiskella ja suorittaa oppivelvollisuutensa. Tukiliitto toivoi, että kokeilun kautta pystyttäisiin lisäämään myös vaativan erityisen tuen opiskelumahdollisuuksia.

2.3.Koulutuksen järjestäjien yhdenvertaisuus ja kokeilun ulkopuolisten koulutuksen järjestäjien asema

Usea lausunnonantaja kantoi huolta niistä koulutuksen järjestäjistä, jotka eivät ole mukana kokeilussa, ja joihin ei sovelleta kokeilulakia. Huolta aiheutti myös, miten varmistetaan koulutuksen järjestäjien yhdenvertainen kohtelu. Esimerkiksi Akava ry mainitsi, että kokeilun yhteydessä tulee varmistaa, että sen aikana koulutuksen järjestäjiä kohdellaan tasapuolisesti riippumatta siitä, ovatko ne mukana kokeilussa vai eivät. Useamman lausunnon antajan, kuten Raision seudun koulutuskuntayhtymän, Rakennusliitto ry:n sekä Rakennusteollisuus RT ry:n mukaan kokeilun ulkopuolisten asema on epäselvä. Pidettiin tärkeänä, että myös kokeilun ulkopuolisten koulutusten järjestäjien toiminnalliset edellytykset säilyvät.

EOL ry ja Jyväskylän talouskouluyhdistys Ry huomauttivat, että asetelma, jossa osa oppilaitoksista saa erittäin vapaat toimintaedellytykset toteuttaa koulutusta, ja toiset eivät, asettaa koulutuksen järjestäjät eriarvoiseen asemaan keskenään.

Kirkkopalvelut ry/STEP-koulutus katsoi, että kokeilun ulkopuolella olevien toimintaedellytyksien turvaaminen edellyttää rahoitusjärjestelmän säilyttämistä nykyisellään. Kokeilun ulkopuolelle jäävien järjestäjien mahdollisuudet kasvattaa omaa suoritekertymää sekä suunnitella ja uudistaa tutkintotarjontaansa tulee varmistaa. Kokeilu ei myöskään saa vaarantaa toimialakohtaisesti erikoistuneiden yksityisten koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä, jotta erityisalojen työllisyys sekä toimialan kehitys on turvattu nyt ja tulevaisuudessa.

Opetusalan ammattijärjestö OAJ vaati, että koulutuksen järjestäjiä tulee kohdella tasapuolisesti, yhdenvertaisesti ja läpinäkyvästi. Kokeilussa oleville ja ulkopuolella oleville tulee jakaa suoritteiden mukaisia opiskelijavuosia samoilla periaatteilla. Lisäksi OAJ:n mukaan kokeilun ulkopuolella olevien koulutuksen järjestäjien kanssa tulee esityksen mukaisesti järjestää alueellisia tai alakohtaisia keskustelutilaisuuksia, joissa ammatillisen koulutuksen tavoitteiden lisäksi tulee avata kokeilussa olevien koulutuksen järjestäjien toiminnan tuloksia ja sujuvuutta.

2.4. Neuvottelumenettely:

Useat lausunnonantajat katsoivat, että neuvottelumenettelyä tulisi selkeyttää. Neuvottelumenettelyn sisältöä ja prosessia tulisi täsmentää. Järjestämis- ja lupasääntelyn ja neuvottelumenettelyn roolitusta pidettiin osin epäselvänä. Monet tahot kaipasivat lisää läpinäkyvyyttä neuvottelumenettelyyn. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria esitti, että neuvottelumenettelyä koskevaa säädöstä tulisi tarkentaa siten, että siitä käy yksityiskohtaisemmin selville mistä asioista neuvotteluissa sovitaan.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK piti työelämän laajaa osallistamista neuvottelumenettelyyn niin kansallisesti kuin alueellisesti kriittisenä kysymyksenä kokeilun onnistumisen kannalta. Asetuksessa on EK:n näkemyksen mukaan tärkeää säätää selkeästi sopimusta varten kuultavista tahoista. Helsingin seudun kauppakamari ehdotti, että 10 §:n mukainen neuvottelumenettely sisältäisi myös koulutuksen järjestäjän työelämäyhteyksien seuraamisen ja arvioinnin ja että elinkeinoelämän tyytyväisyyttä ammatilliseen koulutukseen seurattaisiin omalla mittarillaan.

Vantaan kaupunki korosti läpinäkyvyyden tarvetta. Neuvottelun rakenne ja luonne tulisi määritellä yhdenvertaiseksi ja keskustelevalle. Vantaan kaupunki ja Helsingin kaupunki mainitsivat, että neuvottelumenettely ei saisi johtaa siihen, että koulutuksen järjestäjän asiantuntemusta ei oteta huomioon. Toiminnanohjauksen kokeilun säädökset vaativat vielä tarkentamista, jotta valtionohjaus ja paikalliset tarpeet saadaan paremmin tasapainoon. Lisäksi molemmat mainitsivat, että neuvottelumenettelyyn tarvitaan täsmennystä erityisesti pääkaupunkiseudun näkökulmasta, sillä 6 §:ssä todetaan toiminta-alueesta, että koulutuksen järjestäjä vastaa kokeiluvuorossa määrätyn toiminta-alueensa oppivelvollisten ja muiden ryhmien kouluttamisesta, mutta ei välttämättä kannaksikin tätä vastuuta. Esityksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi, miten vastuunjako alueella käytännössä jaetaan.

Osa lausunnonantajista koki päätösvallan epäsuhtaiseksi koulutuksen järjestäjien ja opetus- ja kulttuuriministeriön välillä. Erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, että ministeriö päättäisi koulutuksen järjestäjän toiminnallisista ja määrällisistä tavoitteista tilanteissa, joissa järjestäjän tavoitteita ja kansallisia tavoitteita ei saada yhteensovitettua. Monen lausunnonantajan pelkona oli, että valtion ohjaus tiukkenee, esimerkiksi Rovaniemen koulutuskuntayhtymän. Monet lausunnonantajat, kuten Salon seudun koulutuskuntayhtymä, totesivat, että tulisi täsmentää säädösten avulla mistä asioista opetus- ja kulttuuriministeriö voisi päättää, mikäli sopimukseen ei päästä. Neuvottelun rakenne ja luonne tulisi määritellä yhdenvertaiseksi ja keskustelevalle.

2.5. Koulutus englannin kielellä

Hallituksen esityksen mukaan kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät voisivat järjestää koulutusta vapaasti myös englannin kielellä.

Tutkintojen vapaaseen järjestämisoikeuteen englanninkielellä suhtauduttiin pääasiallisesti myönteisesti. Esimerkiksi Palvelualueiden työnantajat Palta ry, AEL-Amiedu Oy/Taitotalo, ja Elintarviketeollisuusliitto ry pitivät muutosta hyvänä.

Karvi toi esille, että on huomioitava, että kaikki maahan muuttaneet eivät osaa englantia. Onkin tärkeää, että myös kotimaisilla kielillä toteutettavaa ammatillista koulutusta kehitetään edelleen niin, että se vastaa paremmin niiden opiskelijoiden tarpeisiin, jotka eivät puhu äidinkielenään suomea tai ruotsia. Karvi katsoi, että englanninkielisessä koulutuksessa opiskelevien tosiallisia mahdollisuuksia opiskella kotimaisia kieliä sekä kielitaidon kehittymistä on tärkeää seurata.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Englanninkielisen koulutustarjonnan laajentamisessa tulee ottaa myös huomioon työelämän vaatimukset tutkinnon suorittaneiden kotimaisten kielten taidolle. Lisäksi Karvi katsoi, että osana toiminnanohjauksen kokeilun arviointia on tarpeen seurata englanninkielisen tutkinnon suorittaneiden työllistymistä ja muun muassa sitä, ovatko he valmistumisensa jälkeen työllistyneet suomalaisille työmarkkinoille.

Äidinkielen opettajain liitto ry korosti, että englanninkielisen koulutuksen lisäämistä Suomessa tulee harkita tarkasti eikä sitä tule lisätä vain sillä perusteella, että siihen olisi hakijoita. Myös Tehy ry suhtautui varauksella siihen, että kokeilulupa sisältävissä tutkinnoissa olisi myös englanninkieliset tutkinnot ilman järjestämisluvan muutoksen hakemista opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Puutteellinen kielitaito on myös työllistymisen este ja sen vuoksi ensisijaisesti tutkintokielen pitää olla jompikumpi kotimaisista kielistä.

Useat lausunnonantajat nostivat lausunnoissaan esille suomen ja ruotsin kielen taidon välttämättömyyden sosiaali- ja terveysalalla. Opetushallitus totesi, että ammatillisessa koulutuksessa on useita tutkintoja, joista valmistutaan ammatteihin, joissa tarvitaan ainakin välttävää kotimaisten kielten osaamista. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry vastustivat ehdotusta englanninkielisen koulutuksen lisäämisestä sosiaali- ja terveysalalla.

Muun muassa Ammattiliitto Pro ry ja aineopettajaliitto AOL ry, pitivät englanninkielisen koulutuksen järjestämistä kyseenalaisena. He toivat ilmi, että vaikka opiskelija ei voisi heikon kielitaidon vuoksi osallistua suomen- tai ruotsinkieliseen opetukseen, ei hänen englannin kielen taitonsakaan ole välttämättä riittävän vahva opiskeluun tällä kielellä. Myöskään opettajien kielitaito ei aina riitä englannin kielellä opettamiseen, vaikka substanssiosaaminen olisikin vahvaa. Englanninkielistä koulutusta järkevämpää olisi panostaa opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen taitojen vahvistamiseen. Myös esimerkiksi JHL katsoi, että ennen englanninkielisen tutkinnon sisällyttämistä varsinaiseen ja laajamittaiseen kokeiluun tulisi selvittää jo aiemmin englanninkielisistä tutkinnoista valmistuneiden aseman kehittyminen nykyisillä työmarkkinoilla ja jatko-opinnoissa. Sähköalojen ammattiliitto mainitsi, että englanninkielisen koulutuksen tarjonnan laajentaminen ei saa johtaa kotimaisten kielten opetuksen aseman heikkenemiseen.

2.7. Rajoitettavat tutkinnot

Pääsiallisesti esitystä rajoitettavista tutkinnoista kannatettiin. Muutamit lausunnonantajat esittivät, että kasvatusta- ja ohjausalan tutkinnon ja myös muiden SORA-säädösten alaisten tutkintojen tulisi olla rajoitettavia tutkintoja.

Useat mainitsivat myös, että rajattavia tutkintoja ei tule olla muita kuin asetusluonnoksessa mainitut. Näin katsoivat esimerkiksi Salon seudun koulutuskuntayhtymä ja Savon koulutuskuntayhtymä.

Urheiluopistot ry puolsi ammatillisen koulutuksen kokeilun osalta liikunta-alan tutkintojen rajaamista pois kokeilun piiristä. Etelä-Savon Koulutus Oy esitti, että kylmäasennuksen osaamisalat poistetaan rajoitusten piiristä. Talotekniikan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kylmäasennuksen osaamisalojen rajoittaminen ei ole perusteltua huomioiden vihreä siirtymä ja työvoimatarve. Peimarin koulutuskuntayhtymä taas ehdotti, että rajoitettaviin tutkintoihin tulisi lisätä maatalousalan perustutkinnon eläinten hoidon osaamisala erikoistuneiden oppilaitosten aseman turvaamiseksi. Nuohousalan Keskusliitto ehdotuksena oli, että toiminnanohjauksen kokeilusta lisätään rajoitettavien tutkintojen osaksi myös nuohouksen osaamisala Talotekniikan ammattitutkinnosta.

2.8. Muuta

Muutamit lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että kokeilun aikana tehdään yhteistyötä työelämän kanssa. Business Oulu katsoi, että kokeilussa on syytä painottaa alueellista yhteistyötä työllisyysalueen, kuntien, yritysten ja työnantajien kanssa. Ennakointia olisi tärkeä tehdä yhteistyössä oppilaitosten, elinkeinoelämän ja työllisyyspalveluiden kanssa.

ISS Palvelut Oy korosti myös sitä, että kokeilun aikana käytäisiin kattavaa vuoropuhelua työelämän kanssa, sekä kerättäisiin säännönmukaisesti palautetta työelämältä siitä, toimiiko kokeiltava ohjausmalli koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta parantavana toimintatapana. Työelämän ääni tuntui kokeilussa muuten jäävän tosiasiallisesti pieneksi, kun kolmikantaista keskustelua ollaan vähentämässä nykyisestä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia painotti myös, että tulee tukea paikallisella tasolla tehtävää koulutusmuotojen ja -asteiden välistä yhteistyötä kuten korkeakouluväylien edelleen kehittämistä.

Muutama lausunnonantaja huomautti, että luonnoksesta puuttuu vanhan lainsäädännön maininta toiminta-alueesta: ”Toiminta-alueen lisäksi tutkintoja ja koulutusta voi järjestää myös muualla Suomessa, ei kuitenkaan Ahvenanmaan maakunnassa.”

3. Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että jatkossa valtion talousarvioon sisältyvä ammatillisen koulutuksen määräraha koostuisi toteumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta sekä harkinnanvaraisesta rahoituksesta. Esitysluonnoksen mukaan laskennallisen perusrahoituksen rahoitusosuudet muodostuisivat toteutuneista opiskelijavuosista, joiden osuus olisi 50 prosenttia, suoritetuista tutkinnon osista ja tutkinnoista, joiden osuus olisi 30 prosenttia, valmistuneiden työllistymisestä ja jatko-opiskelusta, joiden osuus olisi 18 prosenttia, sekä opiskelijapalautteesta ja työelämäpalautteesta, joiden osuus olisi yhteensä 2 prosenttia.

Suuri osa lausunnonantajista totesi pitävänsä ammatillisen koulutuksen rahoituksen yksinkertaistamista ja selkeyttämistä hyvänä tavoitteena. Useat totesivat pääosin kannattavansa rahoituksen uudistuksia ja uskovansa uudistusten tehostavan ammatillista koulutusta ja työllistymistä. Lisäksi ehdotettu rahoitusmalli nähtiin läpinäkyvämpänä. Perusteltuna pidettiin myös, että työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen osuutta vahvistetaan rahoituksen määräytymisessä.

Esimerkiksi OAJ totesi että esitysluonnoksessa laskennallisen rahoituksen määräytymisperusteisiin esitetyt muutokset ovat liian suuria. OAJ esitti, että opiskelijavuosiin perustuvan rahoituksen osuus oppivelvollisten osalta nostetaan 90 prosenttiin ja vaikuttavuusrahoituksen osuus on korkeintaan 10 prosenttia yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi toisen asteen oppivelvollisten opiskelijoiden koulutuksen osalta. Myös Akava piti ehdotettua muutosta erityisesti perusrahoituksen osuuteen liian suurena ja esittikin, että rahoitusperusteiden prosenttiosuuksia on siksi tarkasteltava vielä uudelleen.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan on huolehdittava, että harkinnanvarainen rahoitus ei vaikuta perusrahoitukseen heikentävästi. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia totesi, että rahoituksen aiempaa parempi ennakoitavuus on tervetullut muutos. Laskelmien tulee kuitenkin

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

historiaan perustuvan tiedon lisäksi huomioida toiminta-alueiden tiedossa olevat muutokset ja erityispiirteet (esim. väestömäärän kasvu, vieraskielisten osuus ja työvoiman tarve), jotta mahdollisuus vastata alueen koulutustarpeeseen säilyy ilman turhia epävarmuustekijöitä.

3.1 Opiskelijavuosiin perustuva rahoitus

Opiskelijavuosiin perustuva rahoitus on uudistuksessa tarkoitus pienentää nykyisestä 70 prosentista 50 prosenttiin. Opetushallitus näki tässä haasteita erityisesti oppivelvollisten kohdalla, sillä heille on tärkeää mahdollistaa yhdenvertaiset ja laadukkaat oppimisen mahdollisuudet riittävällä rahoituspohjalla. Työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen merkitys osana rahoitusjärjestelmää kannustaisi koulutuksen järjestäjiä toteuttamaan työelämän ja opiskelijoiden kannalta merkittävää koulutustarjontaa ja siten tukisi myös koulutustarjonnan kohtaantoa työelämän tarpeiden kanssa.

Useat lausunnonantajat totesivat kannattavansa muutosta, jossa tavoitteellisten opiskelijavuosien sijaan tarkastellaan toteutuneita opiskelijavuosia. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät ry mainitsi pitävänsä muutosta hyvänä asiana.

3.2 Valmistuneiden työllistyminen ja jatko-opiskelu rahoituksen perusteena

Muun muassa Suomen Yrittäjät ry arvioi, että ehdotettu rahoitusmalli kannustaa ja ohjaa koulutuksen järjestäjiä tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Työllistyminen ja jatko-opintoihin pääseminen ovat myös kriteerejä, jotka kannustavat koulutuksen järjestäjiä kiinteään yhteistyöhön työelämän ja yritysten kanssa.

Lausunnoissa tuotiin myös esille huoli siitä, että rahoitusosuuksien muutos, ennen kaikkea työllistymisen ja jatko-opiskelun painoarvon lisääminen, voisi vaikuttaa koulutustarjontaan. Esimerkiksi Ammatilliset erityisopettajat ry AEO ry:n mukaan, jos ehdotuksen mukaisesti ”Rahoitusta kohdentuisi nykyistä suhteellisesti enemmän niille koulutuksen järjestäjille, joiden opiskelijat suorittavat suhteellisesti muita enemmän tutkintoja ja tutkinnon osia, ja niille koulutuksen järjestäjille, joiden opiskelijat suhteellisesti muita enemmän valmistumisensa jälkeen työllistyvät tai siirtyvät jatko-opintoihin korkeakouluihin”, tämä ohjaisi koulutuksen järjestäjien opiskelijavalintaa ja heikentäisi erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden mahdollisuuksia saada opiskelupaikkoja.

Työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella määräytyvään rahoitukseen esitettiin painokertoimia, joissa edeltävän vuoden lopussa ei-työllisinä olleilla painokerroin olisi 1 ja työllisinä olleiden painokerroin olisi 0. EK:n näkemyksen mukaan on perusteltua, että työllisinä olleiden painokerroin on alempi, mutta se ei voi olla 0. Hallituksen esityksessä ei-työllisinä olleiden painokerroimen tulisi olla 1 ja työllisinä olleiden painokerroimen tulisi olla esimerkiksi 0,33. Lisäksi yrittäjäksi ryhtymisen tulisi rinnastua työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen ja yrittäjäksi sijoittuneilla painokerroimen tulisi olla kaikissa tapauksissa 1.

Sosiaali- ja terveysministeriö esitti huolensa siitä, että ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on tulevaisuudessakin riittävät kannustimet järjestää koulutusta myös heikommassa asemassa oleville, hitaammille ja erilaisille oppijoille, vaikka pitääkin kannatettavana rahoituksen suuntaamisesta koulutuksen järjestäjille ja aloille, jotka suorittavat suhteellisesti muita enemmän tutkintoja ja tutkinnon osia tai niille koulutuksen järjestäjille, joiden opiskelijat valmistumisensa jälkeen suhteellisesti muita enemmän työllistyvät tai siirtyvät jatko-opintoihin korkeakouluihin.. Rikosseuraamuslaitos toi taas esille, että kyseinen rahoitusmalli ei sovellu lainkaan vankilakoulutukseen useista syistä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Muutama lausunnonantajista esitti, että jatko-opinnoiksi luettaisiin myös kohottavat ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. Muun muassa Suomen Yrittäjät ry ja OAJ:n ammatilliset opettajat OAO ry ehdottivat näin. Sivistysala ry ehdotti myös, että ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen siirtyminen huomioitaisiin osana-jatko-opintoja.

3.3 Opiskelijavuosien enimmäismäärä

Arene piti erinomaisena esitystä, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä ei saisi jatkossa rahoitusta niiden opiskelijavuosien osalta, jotka ylittävät koulutuksen järjestäjän järjestämisluvassa määrättyä opiskelijavuosien enimmäismäärää. Tämä rajausta mahdollistaisi nykyistä paremmin opiskelijamäärien rajaamisen, kun koulutuksen järjestäjällä ei ole enää kannustetta kasvattaa opiskelijamäärää opiskelijavuosien perusteella saatavan rahoituksen maksimoimiseksi.

Opintosuoritteisiin perustuva laskennallinen muutos perusrahoituksessa olisi Akavan mukaan kannatettava. Se kuitenkin suhtautui kriittisesti siihen, että opiskelijavuosien enimmäismäärä rajoittaa aikuisten kouluttautumismahdollisuuksia. Akavan mukaan ammatillista koulutusta ja sen tarjontaa ei tule tarkastella vain perusopetuksen päättävän ikäluokan lähtökohdista.

Valtiovarainministeriö katsoi, että luonnoksessa esitetty rahoitusjärjestelmä olisi jonkin verran yksinkertaisempi kuin nykyinen järjestelmä, mutta se ei olisi riittävän selkeä, jotta se kannustaisi ja ohjaisi koulutuksen järjestäjiä. Valtiovarainministeriö esitti, että ammatillisen koulutuksen rahoituksessa eriytetään nuorten koulutuksen rahoitus ja aikuisten jatkuvan oppimisen rahoitus. Tämä mahdollistaisi koulutusresurssien tehokkaamman kohdentamisen, sillä rahoituksen kriteerit ja taso voitaisiin määritellä eri kohderyhmille erikseen. Määrärahan kohdentamisesta nuorten koulutuksen rahoitukseen ja jatkuvan oppimisen rahoitukseen voitaisiin päättää vuosittain valtion talousarviossa, mikä vahvistaisi eduskunnan budjettivaltaa.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan aikuisten koulutuksen osalta rahoituksen painopisteen tulisi olla suoritetuissa opinnoissa ja opintojen jälkeisessä työllistymisessä, ei opiskelijavuosissa.

Esityksen mukaan harkinnanvaraisella rahoituksella rahoitettaisiin jatkossa edelleen koulutuksen järjestämiskustannuksiin liittyvistä syistä ja muista välttämättömistä tarpeista aiheutuvat rahoituksen korotukset. Valtiovarainministeriö korosti, että rahoitusjärjestelmä, jossa osalla opetuksen järjestäjistä toiminnan jatkuvuus on riippuvainen pysyväisluonteisesti ministeriön myöntämästä harkinnan varaisesta rahoituksesta, ei ole kestävä.

3.4 Opiskelijan lähtötaso

Monissa lausunnoissaan pohditaan, miten rahoituksen painotuskertoimet opiskelijan lähtötason perusteella olisi tarkoitus toteuttaa. Muun muassa Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry, Aineopettajaliitto AOL ry ja Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä esittivät huolensa siitä, että luonnoksesta puuttui edes alustava suunnitelma siitä, miten opiskelijan lähtötaso arvioidaan, ja miten lähtötaso vaikuttaa rahoituksen painotuskertoimiin. Elinkeinoelämän keskusliitto EK halusi myös tuoda esille, että tämänkaltaisen uuden painotuksen mukaan tuominen ei varsinaisesti yksinkertaista mallia.

Arene piti hyvänä esitystä, jonka myötä jatkossa vain toisen asteen tutkintoa tai korkeakoulututkintoa vailla olevien opiskelijoiden suorittamat tutkinnot tuottavat rahoitusta rahoitusmallissa ja muiden opiskelijoiden osalta rahoitusmallissa huomioidaan vain suoritettut tutkinnon osat. Ehdotetulla rajauksella voidaan haluttaessa kohdentaa rahoitusta tehokkaasti

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

erityisesti oppivelvollisten ja ensimmäistä perusasteen tutkintoa suorittavien opiskelijoiden opintoihin korostamalla kokonaisten tutkintojen osuutta rahoitusmallissa.

Keskuskaupakamari huomautti myös, että sikäli kun rahoitus koulutuksen järjestäjälle määräytyy opiskelijoiden koulutustaustan mukaan, pitäisi järjestäjillä olla mahdollisuus myös valikoida opiskelijoita sen perusteella. Oppilaitos voisi tällöin esimerkiksi avata erilaisia sisääntuloväyliä opinto-ohjelmiin sillä perusteella, onko opiskelijalla jo aiempi tutkinto suoritettuna.

Sivistysala ry esitti, että jatkossakin ylioppilaat rinnastetaan rahoitusmallissa perusasteen koulutuksen varassa oleviin.

OAJ mainitsi, että ilman Suomen koulutusjärjestelmästä myönnettyä todistusta tai vuosia vanhan päättö- tai tutkintotodistuksen avulla hakevien opiskelijoiden osalta tulee löytää mahdollisimman vähän hallinnollisesti työllistävä keino arvioida lähtötaso. OAJ esitti, että näille opiskelijoille kehitetään valtakunnallinen lähtötasotesti. Marttayhdistysten liitto myös pohti, miten opiskelijan lähtötasokertoimessa huomioidaan maahanmuuttajataustaiset opiskelijat, joilla ei ole suomalaisen perusopetuksen päättötodistuksesta tai mitään huomioon otettavaa perusastetta vastaavaa koulutusta.

Lausunnoissa tuotiin myös esille yhteiskuntavastuun merkitys. Helsingin kaupunki halusi nostaa esille, että kunnat kantavat yhteiskuntavastuuta myös heikot oppimisen edellytykset omaavien oppivelvollisten ja vailla toisen asteen tutkintoa olevien nuorten sekä heikossa työmarkkina- asemassa olevien aikuisten osaamisen kehittämistä. Lähtötason huomioiminen painotuskertoimena nähtiin hyvänä, mutta jäi epäselväksi, miten lähtötaso määritellään, ja onko kyseinen painotuskerroin riittävä kattamaan yhteiskuntavastuun huomioimisen. Lisäksi Kuntaliitto epäili, että hallituksen esitysluonnoksen mukainen rahoitusjärjestelmä ei ohjaa toimintaa hallitusohjelman linjausten mukaisesti oppivelvollisten, jatkuvan oppimisen ja työllisyyskehityksen vauhdittamisen osalta. Kuntaliitto katsoi, että on perusteetonta, jos rahoitusta kohdennetaan niille koulutuksen järjestäjille, joille tosiasiallisesti aiheutuu todennäköisimmin vähiten kustannuksia koulutuksen järjestämisestä. Kuntaliitto totesikin, että yhteiskuntavastuusta huolehtiminen tulee ottaa mukaan rahoitusjärjestelmän yhdeksi perustaksi.

3.5. Opiskelijavuosien enimmäismäärä rahoituksen perusteena.

Esityksessä ehdotetaan, että järjestämisluvissa määrättäisiin kaikkien järjestäjien osalta rahoituksen perusteena käytettävien opiskelijavuosien enimmäismäärästä. Useat lausunnonantajat toivat esille, että se kuinka järjestämislupien enimmäismäärät täsmällisesti määritellään jää esityksestä epäselväksi.

Koulutuskuntayhtymä OSAO mainitsi kannattavansa esitystä, että järjestämisluvassa määrättäisiin rahoituksen perusteena käytettävien opiskelijavuosien enimmäismäärästä. OSAO piti kuitenkin ongelmallisena, että opiskelijavuosien enimmäismäärä määrättäisiin neljäksi vuodeksi. Koulutuksen järjestäjän toiminnassa tai sen toiminta-alueella voi tapahtua nopeita merkittäviä muutoksia, jolloin opiskelijavuosien enimmäismäärää pitää voida myös muuttaa. Lisäksi esimerkiksi Linnasmäen opisto mainitsi, että järjestämislupiin tulevien opiskelijavuosimäärien määrittelyssä pitää olla tarkat ja avoimet kriteerit. Kriteereissä tulisi olla mukana harkintaa, mikä perustu järjestäjän järjestämiin tutkintoihin ja niiden alojen työllisyystarpeisiin.

Turun kaupakamari esitti, että enimmäismäärällä rajoitettaisiin ainoastaan jatkuvan oppimisen opiskelijavuosien määrää, ei oppivelvollisia opiskelijoita. Enimmäismäärän rajauksen ulkopuolelle

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

tulisi jättää opiskelijat, joilla ei ole aiempaa toisen asteen tutkintoa suoritettuna, mutta jotka ovat jo oppivelvollisuusiän ylittäneitä

3.6. Rahoituksen vaihteluväli

OAJ:n ammatilliset opettajat OAO ry sekä Akava halusivat tuoda esille epäkohdan rahoituksen vaihteluväliä koskien. Koulutuksen järjestäjän vuotuinen rahoituksen vaihteluväli voi olla enintään +/-3 %. Rahoitusmallin muutos vaikuttaa merkittävästi rahoituksen jakautumiseen ammatillisen koulutuksen järjestäjien välillä. Pienten ja yksialaisten koulutuksen järjestäjien ei ole mahdollista tasata rahoituksen muutoksia eri koulutusalojen välillä. Rahoitusmallin muutoksessa esitetään kolmen vuoden siirtymäaikaa, jolloin laskennallinen rahoitus voi laskea kolmen vuoden aikana 22 % tai nousta jopa 30 %. Rahoituksen vaihteluväli ei voi olla näin suuri vaikuttamatta koulutuksen järjestäjän toimintaedellytyksiin, koulutuksen laatuun ja opiskelijoiden saamaan opetukseen ja oppimisen tukeen. OAO sekä Akava katsoivat, että on luotava mekanismi, jolla turvataan rahoituksen ennakoitavuus ja toiminnan mahdollisuudet.

Useassa lausunnossa, muun muassa Teknologiateollisuuden, mainittiin myös kannatettavan kolmen vuoden siirtymäajaksi rahoitusmalliin asetettavia ylärajoja, joita enempää yksittäisen koulutuksen järjestäjän rahoitus ei voisi vähentyä tai kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna. Teknologiateollisuus piti tärkeänä huolehtia siitä, että yksittäisten järjestäjien rahoitus ei muutu liian radikaalisti.

3.7. Tutkinnon osien suorittaminen

Opetushallitus katsoi, että rahoitusuudistus voisi kannustaa ehdotettua vahvemmin siihen, että aikuiset suorittaisivat jatkossa vain tutkinnon osia koko tutkinnon suorittamisen sijaan. Tämä olisi tärkeää myös sen vuoksi, että muun ammatillisen koulutuksen (ammatillista osaamista syventävä tai täydentävä koulutus) rahoitus olisi tarkoitus poistaa, jolloin tutkinnon osat tarjoaisivat entistä useammalle mahdollisuuden osaamisensa päivittämiseen tai täydentämiseen.

Karvi näki, että pyrkimys edistää lyhyempikestoisten koulutusten tarjoamista ja suorittamista silloin, kun lyhyempi koulutus riittää vastaamaan yksilön ja työelämän tarpeisiin on tarkoituksenmukaista. Lyhyempikestoisten koulutusten edistämiseksi ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmään tarvittaisiin kuitenkin enemmän yli tutkintojen meneviä valinnanmahdollisuuksia, lisää joustavuutta ja tutkinnon osien laajuuksien harmonisointia. Karvi toi ilmi myös muita epäkohtia, kuten tutkinnon osien laajuudet vaihtelut.

3.8. Opiskelijapalaute ja työelämäpalaute

Ehdotuksessa opiskelijapalautteen ja työelämäpalautteen vaikutus rahoitukseen laskee 1,5 %:sta yhteen prosenttiin. Suomen Yrittäjät ry ehdotti niiden säilyttämistä ennallaan, koska ne ovat ainoita koulutuksen laatuun liittyviä rahoituskriteereitä. Myös Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry osoitti huolensa opiskelija- ja työelämäpalautteen osuuden pienuudesta ja Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry mainitsi vastustavansa opiskelija- ja työelämäpalautteen osuuden laskemista, sillä opiskelija- ja työelämäpalaute ovat ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin ainoat koulutuksen laatua mittaavat indikaattorit.

Toisaalta muun muassa Helsingin kaupunki piti perusteltuna, että palautteiden painoarvo rahoituksessa laskee, koska sekä opiskelija- että työelämäpalautteiden kerääminen on ollut haastavaa. Kannatettavana nähtiin myös se, että kysymysten määrää on vähennetty.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Helsingin kaupunki oli erityisen huolissaan siitä, että pienentyneen painokertoimen takia rahoitus ei riitä turvaamaan pääkaupunkiseudulle kriittisten kasvatus- ja ohjausalan sekä sosiaali- ja terveysalan perustutkintojen koulutuksen järjestämistä. Helsingin kaupunki piti tärkeänä, että ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin esitetyt painokertoimia tarkistetaan uudestaan. Myös Vantaan kaupunki pohti lausunnossaan, että vaikka kustannusryhmien painokertoimien muutos kuvataan tekniseksi, kun arvojen hajonta ykkösen molemmin puolin kasvaa, miksi esimerkiksi sosiaali- ja terveysala on jätetty kustannusryhmään 2, kun moni aiemmin 2-ryhmässä olleista tutkinnoista on siirretty ryhmään 3, esimerkiksi hius- ja kauneudenhoitoala, matkailuala, ravintola- ja cateringala ja turvallisuusala.

Esityksessä esitetään, että kaupunkiraideliikenteen kuljettajan tehtäviin valmistava koulutus siirtyisi ammatilliseen tehtävään valmistavasta koulutuksesta 1.1.2026 osaksi kuljetusalan ammattitutkintoa. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan tutkintokoulutuksen myötä tuleva rahoitusmalli ei riitä turvaamaan kaupunkiraideliikenteen koulutusta, kun ottaa huomioon kyseisen tutkinnon kustannusryhmän painokertoimen (0,83). Koulutus on erityisen kallis toteuttaa.

Muun muassa Rovaniemen koulutuskuntayhtymä ja Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia nostivat nostaa esille rahoitusten kustannusryhmistä liiketoiminnan perustutkinnon. Lakiesityksessä sen kustannusryhmäksi esitetään ryhmää 1 (painokerroin 0,41). Rovaniemen koulutuskuntayhtymä katsoi, että tämä on erityisesti oppivelvollisten osalta riittämätön. Tämän vuoksi esitettiin, että nyt ainoaksi koriin jäävä perustutkinto nostetaan kustannusryhmään 2. Turun konservatorio oli tyytyväinen siitä, että musiikkialan perustutkinnon kustannusryhmän 4 kerroin olisi nousemassa aikaisempien kustannuskertymien osoittaman tarpeen mukaisesti.

OAJ mainitsi, että korikertoimien osalta tulee kuitenkin tarkistaa tutkintojen siirrot korista toiseen, ettei tiettyjen, varsinkin työvoimapula-alojen tutkintojen järjestäminen tule kannattamattomaksi tai heikennä koulutuksen laatua. OAJ vaati, että korikertoimet yksi ja kaksi säilytetään ennallaan laadun mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi.

3.10. Rahoitusjärjestelmän muutoksen vaikutukset

Lausunnoissa nostetaan esille myös rahoitusjärjestelmän muutoksen vaikutukset. Esimerkiksi Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia sekä Helsinki Business College Oy katsoivat, että rahoitusjärjestelmän kokonaisvaikuttavuuden varmistamiseksi tarvitaan koulutuksen järjestäjäkohtaiset koelaskelmat, jotka mahdollistavat eri tilanteiden simulaatiot. Gradia katsoi, että esitysluonnos ei anna selkää vastausta siihen, minkälaiseen toimintaan ja opiskelijavalintaan ehdotettu rahoitusjärjestelmä tosiasiallisesti kannustaa koulutuksen järjestäjiä. Näin ollen ei ole varmaa pystytäänkö rahoitusjärjestelmällä vastaamaan perusteluosiossa kuvattuihin toimintaympäristön haasteisiin.

Rahoitusuudistukseen sisältyy paljon erilaisten kertoimien poistumisia ja uudistumisia, joten sen vaikutuksia koulutuksen järjestäjän toimintaan on erittäin vaikea arvioida. Monet toivat esille myös kantansa siitä, että rahoitusmallin uudistamisen vaikutuksia olisi syytä tarkastella yhdessä muiden muutostekijöiden kanssa yhteisvaikutuksen näkökulmasta.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toi esille rahoitusuudistuksen riskejä. Koulutuksen järjestämisen kannalta mahdollisia riskejä ovat rahoituksen ennakoitavuuden vaikeutuminen sekä koulutuksen laatuun liittyvät riskit. Kun suoritusten määrän painoarvoa lisätään, tulee varmistaa se, ettei osaamistavoitteiden ja koulutuksen laadun taso laske. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

myös sadan miljoonan rahoitusleikkaus. Myös tämän mahdollisia vaikutuksia koulutuksen laatuun ja vaikuttavuuteen tulee seurata.

3.11. Opiskelijamaksut

Lausunnoissa mainittiin kannatettavan sitä, että ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksesta ei olisi enää mahdollista periä opiskelijamaksuja. Toisaalta useat myös mainitsevat näkevänsä tämän muutoksen negatiivisena. Muun muassa teknologiateollisuus ja Keskuskauppakamari eivät kannattaneet muutosta.

Suomen Yrittäjät ry katsoi, että muutokset voivat vaikeuttaa sellaisten koulutusten järjestämistä, joiden kustannukset ovat erityisen suuria, kun opiskelijamaksuja ei olisi enää mahdollista periä. Suomen Yrittäjät ry ehdottikin, että määriteltäisiin selkeät poikkeuskriteerit, millä perusteella ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen koulutuksesta voitaisiin edelleen periä maksuja. Myös Helsingin seudun kauppakamari ehdotti, että koulutuksen järjestäjille jätetään mahdollisuus periä kohtuullinen maksu ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. EK vastusti myös esitystä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opiskelijamaksujen poistamisesta. Vastuuta jatkuvan oppimisen rahoituksesta tulee kuulua myös oppijalle itselleen, tai työnantajan aloitteesta tapahtuvassa koulutuksessa myös työnantajalle. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opiskelijamaksut myös osaltaan ohjaavat koulutusta niiden tutkintojen tarjoamiseen, joista suorittajat ovat valmiita maksamaan myös itse.

Rakennusliitto kannatti opiskelumaksujen poistamista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista, jotta maksut eivät olisi kellekään opiskelun este tilanteessa, jossa työnantaja ei tue opiskelua.

Valtiovarainministeriö katsoi, että myös ammatillisessa koulutuksessa olisi syytä harkita mahdollisuuksia lisätä yksityistä rahoitusta erityisesti jatkuvan oppimisen osalta.

Valtiovarainministeriö mainitsikin, että esitettyä muutosta opiskelijamaksuista olisi hyvä tarkastella vielä uudelleen.

3.12. Harkinnanvarainen rahoitus

Muutama lausunnonantajista, esimerkiksi Linnasmäen opisto, esitti, että sisäoppilaitosmuotoisuus mainitaan edelleen järjestämisluvuissa ja säilytetään rahoituksen kertoimena. Opetushallitus piti tärkeänä, että erityisesti oppivelvollisten ja vaativan erityisen tuen opiskelijoiden kannalta asuntolatoiminnan rahoitus on riittävä.

Useimmat lausunnonantajat mainitsivat myös, etteivät kannata erityisen tuen kertoimen poistamista. Esimerkiksi Ammatilliset erityisopettajat ry AEO ry, OAJ ja Peimarin koulutuskuntayhtymä mainitsivat tämän lausunnossaan. Karvi piti erityisen tuen kertoimen poistamisen riskinä erityisen tuen laadun heikkenemisen. Kehitysvammaisten Tukiliitto ry heräsi esityksestä huoli rahoituksen riittävydestä erityisesti siltä osin, miten tavallisissa ammattioppilaitoksissa pystytään jatkossa turvaamaan yhdenvertaisesti myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelumahdollisuudet, kuten varmistamaan heille riittävä tuki, kun rahoituksen korotuskerroin näiden opiskelijoiden osalta esityksen mukaan poistuisi.

Rikosseuraamuslaitos esitti huolensa liittyen vankilaopetuksen rahoituskertoimen lakkauttamiseen. Vankilaopetuksen järjestäminen on koulutuksen järjestäjille huomattavasti kalliimpaa, koska ryhmäkoot vankiloissa ovat hyvin pieniä ja oppimisympäristö on muutoinkin haasteellinen. Hallituksen esityksessä kuitenkin onneksi mainitaan, että harkinnanvaraisella rahoituksella turvataan

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

vankilaopetuksen kohdennettu rahoitus, minkä Rikosseuraamuslaitos näki hyvänä asia. Toivottavaa toki olisi, että harkinnanvaraisen rahoituksen osuus on riittävän suuri, jotta koulutuksen järjestäjillä on aidosti mahdollisuus tarjota opetusta vankiloissa. SASKY koulutuskuntayhtymä mainitsi myös, että vankilakoulutuksen rahoitus tulee turvata harkinnanvaraisella rahoituksella ja sitä tulee saada yhdenvertaisin perustein kaikkien koulutuksen järjestäjien, jotka järjestävät ko. koulutusta.

Muutamit lausunnonantajat, kuten Koulutuskuntayhtymä OSAO, Tampereen kaupunki ja Omnia, toivat esille, ettei urheilijoiden ammatillisen koulutuksen rahoitusta turvata rahoitusta koskevassa säädösehdotuksessa samalla tavalla kuin se on säädetty lukiokoulutuksessa. Urheilijoiden ammatillisen koulutuksen rahoitus esitetään edelleenkin rahoitettavaksi harkinnanvaraisena, kun se lukiokoulutuksessa on säädetty rahoituslainsäädännössä. Lukiokoulutuksessa urheilijoiden samaa rahoitus on ollut vuosia huomattavasti korkeampi opiskelijaa kohti kuin ammatillisessa koulutuksessa ilman perusteltua syytä.

Sivista halusi huomauttaa, ettei harkinnanvarainen rahoitus pienennä yksittäisen järjestäjän varsinaista rahoitusta, ja ettei sitä käytetä pysyvän rahoituksen korvikkeena.

4. Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Esityksessä ehdotetaan myös oppimisen tuen järjestelmän uudistamisesta. Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot korvattaisiin oikeudella oppimisen tukeen, joka olisi matalan kynnyksen tukimuoto. Lisäksi opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen uudistettaisiin vahvistamalla opiskelijan oikeutta erityisopetukseen. Lausuntoja oppimisen tuesta saatiin yhteensä 115.

Lausuntopalautteen perusteella opiskelijan oikeus oppimisen tukeen ja erityiseen tukeen sai laajasti kannatusta. Oppimisen tuen tarve on ollut jatkuvassa kasvussa, jonka vuoksi sitä tulee kehittää.

Hallituksen esityksessä esitetään, että opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta.

Lähes kaikissa lausunnoissa kannatettiin oppimisen tukea, jossa pääpaino olisi perusteluiden mukaisesti helposti saavutettavassa tuessa, jota annettaisiin opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä. Aineopettajaliitto AOL ry mainitsi, että oppimisen tuen resurssien siirtäminen hallintopäätöksistä matalan kynnyksen oikea-aikaiseen tukeen on hyvä asia. Tärkeäksi nähtiin, että oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia. Oppimisen tukea voitaisiin järjestää opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Myös oppimisen tuen kytkeminen tiiviisti koulutuksen tavoitteiden saavuttamiseen nähtiin tärkeäksi ammatillisen koulutuksen laajempiakin tavoitteita edistäväksi ratkaisuksi esimerkiksi Kuntaliiton toimesta. Osa totesi myös, että on hyvä, ettei oppimisen tukea järjestettäisi omina opintojaksoinaan, vaan koko koulutuksen ajan tutkintokoulutuksen rinnalla, mikä tukee opiskelijan tavoitteiden saavuttamista.

Esityksen mukaan oppimisen tuki korvaksi opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot. Useissa lausunnoissa todettiin, että oppimisvalmiuksia tukevat opinnot on kehitetty ja ne on koettu toimiviksi ja siksi hyviä käytäntöjä tulisi hyödyntää jatkossakin. Muutamissa lausunnoissa, esimerkiksi OAJ:n ammatilliset opettajat OAO ry:n ja Järvisseudun koulutuskuntayhtymän lausunnoissa esitettiin, että

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

oppimisvalmiuksia tukevat opinnot säilytettäisiin yhtenä oppimisen tuen muotona jatkossakin. Erityisesti kannettiin huolta maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden mahdollisuudesta kielenoppimiseen esimerkiksi Turun kaupungin ja Suomenopettajat ry:n lausunnoissa.

Oppimisen tuki kirjattaisiin opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan, kuten opiskeluvaikeuksia tukevat opinnot kirjataan. Tähän vain harvoissa lausunnoissa otettiin kantaa. Yleisesti katsottiin, että kaikkea tarpeetonta ja lisätyötä aiheuttavaa kirjaamista tulisi välttää. Lausunnoissa oli muutamia ehdotuksia kirjausten vähentämisestä.

Eesityksen mukaan tukiopetus olisi opettajan antamaa opetusta, jolla vastattaisiin opiskelijan tuen tarpeisiin. Opiskelijalla, jolla olisi vaikeuksia oppimisessa ja opiskelussa, olisi oikeus saada tukiopetusta tutkintokoulutuksessa muun opetuksen ja ohjauksen ohella. Tukiopetusta voitaisiin antaa myös opiskelijalle, joka olisi jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan, tai joka tarvitsisi muusta syystä tukea ja ohjausta tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen. Useissa lausunnoissa todettiin, että tukiopetus käsitteenä ei ole kovin soveltuva ammatilliseen koulutukseen, jossa tuki on monipuolista ja myös henkilöstössä on runsaasti myös muita kuin opettajia tukemassa opiskelija oppimista. Muun muassa Kuntaliitto, TOP10-järjestäväverkosto, Helsingin kaupunki ja Hyria Koulutus Oy toivat tämän esille. Osa katsoi tukiopetuksen käsitteen sopivan hyvinkin ammatilliseen koulutukseen.

4.1 Erityinen tuki

Eesityksen perustelujen mukaan osana oppimisen tukea voitaisiin antaa myös erityisopettajan antamaa erityisopetusta, joka voisi useimmiten olla riittävää suhteessa opiskelijan tarvitsemaan erityiseen tukeen. Erityisopettaja voisi konsultoimalla tukea muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden erityispedagogisia tuen tarpeita opetuksessa ja ohjauksessa sekä osaamisen hankkimisessa ja osoittamisessa.

Valtaosa lausunnonantajista näki esityksen tarkoituksenmukaisena, vähentävän byrokratiaa ja tuovan joustavuutta opiskelijan tuen tarpeiden huomioon ottamiseen joustavasti. Lisäksi erityisopettajan koordinoima erityinen tuki toteutuisi vaikuttavalla tavalla niin, että opettajat ja ohjaajat voisivat osana omaa opetus- ja ohjaustyötään ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet. Valtaosa lausunnonantajista toi esiin huolen siitä, ettei esityksessä ole riittävästi otettu huomioon opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemista laaja-alaisemmin ja niin, että työssä korostuisi moniammatillinen yhteistyö ja yhteistyö opiskeluhuollon kanssa.

Muun muassa Kuntaliitto, ja Helsingin kaupunki toivat esille, että oppimisen tuen ja erityisen tuen eron pitää jatkossa olla kaikille selvä ja se tulee lainsäädännössä määritellä yksiselitteisesti.

Esityksessä on säännös koskien opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen, jonka mukaan opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä 63 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Lausunnoissa pääsääntöisesti kannatettiin esitystä erityisestä tuesta. Useat tahot olivat kuitenkin erityisesti kiinnittäneet huomioita lausunnoissa siihen, mitä käsitteellä ”todennettu” tarkoitetaan. Tähän kiinnittivät huomiota muun muassa Kuntaliitto, TOP10-järjestäväverkosto ja erilaisten oppijoiden liitto ry.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lausunnoissa todettiin myös, että on huomioitava ammatillisen koulutuksen erilaiset toimintaympäristöt, joista työpaikalla käytännön tehtävissä tapahtuva osaamisen hankkiminen on keskeistä. Tämän vuoksi lausunnoissa on esitetty, että tarkennettaisiin säännöstä työpaikalla järjestettävän koulutuksen osalta, jossa opiskelijan tulee saada myös tarvittava erityinen tuki.

Lausunnoissa esitettiin lisättäväksi perusteita erityiselle tuelle niin, että opiskelijat olisivat yhdenvertaisessa asemassa. Lisäksi vammaisjärjestöt esittivät, että erityisen tuen perusteena tulisi olla myös vamma tai sairaus. Tämä mahdollistaisi sen, että vammaisen tai sairaan opiskelijan osalta huolehditaan opiskelun esteettömyydestä, tarvittavasta erityisestä tuesta sekä erityisistä opetus- ja opiskelujärjestelyistä. Muutamat lausunnonantajat, kuten Vates-säätiö sr, totesivat, että myös terveydelliset tai sosiaaliset syyt synnyttävät tarpeen säännölliseen ja pitkäaikaiseen oppimisen tukeen, joka tulisi huomioida säädöksissä. Myös kohta ”muut syyt” herätti kysymyksiä ja tarkennustarpeita.

Erityisen tuen perusteluissa todetaan, että muutoksentavoitteena on vahvistaa erityisopetusta tarvitsevien opiskelijoiden erityisopettajalta saamaa tukea ja erityisopetuksen kohdentamista opiskelijoille, jotka tarvitsevat säännöllistä tai pitkäkestoista erityisopetusta. Erityisellä tuella tarkoitettaisiin erityisopettajan antamaa opetusta. Lisäksi erityisellä tuella tarkoitettaisiin erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta, jota voisi antaa muu opetus- ja ohjaushenkilöstö, sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä. Erityistä tukea voitaisiin järjestää opiskelijan tarpeiden mukaisesti erityispedagogisin monipuolisin ja vaihtelevien menetelmin.

Muutamassa lausunnossa oli huomioitu, että yhteistyöstä kuntoutuspalveluita tuottavien toimijoiden kanssa oleva säännöksen momentti puuttui esityksestä. Lisäksi muutama lausunnonantaja edellytti tarkennuksia siihen, mitä tarkoitetaan erityisopetuksen vahvistamisella.

Usea lausunnonantaja, esimerkiksi Business Oulu, Itä-Savon koulutuskuntayhtymä ja Kuntaliitto totesi, että erityisopetus olisi koulutuksen järjestäjälle laajentuva tehtävä ja erityisopetus kapeutuisi.

Useissa lausunnoissa on todettu tarve varmistaa opiskelijan työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa tarvitsema erityinen tuki. Erityisesti tulisi huomioida oppimisen tuen ja erityisen tuen ulottaminen myös työssä oppimiseen ja työelämässä tarvittavien taitojen oppimiseen ja moniammatillisen työn tiivistämiseen. Tästä lausunnossaan mainitsivat esimerkiksi Kuntaliitto, Erilaisten oppijoiden liitto ry ja Suomen Yrittäjät ry.

Useissa lausunnoissa ehdotettiin, että päätös opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta tehtäisiin vain sellaisessa tilanteessa, jossa ammatillisessa perustutkinnossa opiskelijan osaamista mukautetaan tai ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan. Muun muassa Kuntaliitto, Helsingin kaupunki ja Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia ovat ehdottaneet tätä.

4.2. Muuta

Muutamissa lausunnoissa tuotiin esille, että oppimisen tukea olisi tärkeä uudistaa kokonaisuutena ja jatkumona. Oppimisen tuen eroja eri koulutusmuodoissa oli myös kommentoitu. Esimerkiksi Tilastokeskus toi lausunnossaan esille toiveen siitä, että käsitteitä käytettäisiin yhtenevällä tavalla eri koulutusasteilla. Toisaalta korostettiin kunkin koulutusmuodon erityisyyttä, joka tulisi ottaa huomioon.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Useimmat lausunnonantajat ottivat kantaa erityisen tuen rahoituksen korotuskertoimen poistoon, jonka arvioitiin vähentämän rahoituksen kohdentamista erityiseen tukeen. Muun muassa Suomen opinto-ohjaajat ry Helsinki Business College Oy ja Axxell Utbildning Ab ottivat aiheeseen kantaa.

Muun muassa Erilaisten oppijoiden liitto ry, Hyria koulutus Oy ja Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ottivat lausunnoissaan kantaa tiedonsiirtoon, jonka tulisi toteutua aiempaa paremmin.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin huoli oppivelvollisista nuorista, joiden koulutus edellyttää toimintakyvyn tukemista ja kuntoutumista, usein yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tätä lausunnoissaan toivat esille esimerkiksi Kehitysvammaisten tukiliitto, Helsingin kaupunki sekä Kuntaliiton Ammatillisen koulutuksen Areena –verkosto. Ratkaisuja opiskelijoiden kuntoutumiseen tulisi löytää mm. sote-palveluja, työpajatoimintaa ja koulut yhdistämällä. Lainsäädännöllä tulisi varmistaa, että oppimisen tuki kohdistetaan oppimiseen ja opiskeluun osallistumiseen. Muu hoidollinen ja kuntouttava tuki voi olla tarpeellista opiskelukyvyn tukemiseksi. Myös vaativan erityisen tuen koulutuksen riittävyys on tärkeää. Kuntaliiton ja Areena-verkoston esitys kuntouttavasta opetuksesta olisi yksi keino ratkaista asia. Myös toimivan hoitomallin luominen olisi tärkeää hyvinvointialueiden kanssa.

Muutama lausunnonantaja, esimerkiksi Opetushallitus, totesi lisäksi, että opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työelämätaitoja tulisi vahvistaa koko koulutuksen ajan suunnitelmallisesti. Opiskelijoiden mielenterveyden tai jaksamisen tukemiseen ehdotuksessa ei myöskään ole toimenpiteitä. Lisäksi muutamat lausunnonantajat, kuten JHL, PAM ja Raison seudun koulutuskuntayhtymä, kiinnittivät huomiota erityisopettajien riittävyyteen.

4.3 Muutosten voimaantulo

Esityksen mukaan oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat muutokset tulisivat voimaan 1.1.2026. Usean lausunnonantajan näkemyksenä oli, että voimaantulon ajankohtaa tulisi tarkastella uudelleen ja siirtää voimaantulo lukuvuoden alkuun, jotta kesken lukuvuoden ei jouduttaisi arvioimaan tuolloin voimassa olevien päätösten perusteita uudelleen. Lausunnoissa esitettiin lukuvuoden alkua 1.8.2026 voimaantuloajaksi. Muun muassa Kuntaliitto, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ja Tampereen kaupunki ottivat kantaa voimaantulon ajankohtaan.

5. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Usea lausunnonantaja, kuten Ammattiliitto Pro ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry ja Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, mainitsi kannattavansa tilauskoulutusta koskevia säädösehdotuksia. Ammattiliitto Pro mainitsi, että ei ole tarkoituksenmukaista järjestää tilauskoulutusta, jossa tilaajan tavoitteena on ainoastaan välittää opiskelijoita. Niin ikään opiskelijoiden tietoisuuden vahvistaminen omasta asemastaan on tärkeää. Myös esimerkiksi Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry kannatti tilauskoulutusta koskeviin säännöksiin esitetyjä muutoksia. OSKU ry kehottikin aktiivisesti seuraamaan kansainvälisten tilauskoulutusopiskelijoiden tilaa ammatillisella toisella asteella, ja puuttumaan herkästi havaittuihin epäkohtiin opiskelijoiden yhdenvertaisuudessa, hyvinvoinnissa ja oikeusturvan toteutumisessa.

Muutamit mainitsivat myös vastustajansa tilauskoulutuksen muutoksia. Suomen Yrittäjät ry piti tarpeellisena selkeyttää tilauskoulutukseen liittyvää ohjeistusta, jotta varmistetaan, että tilauskoulutukseen osallistuvat ja koulutuksia järjestävät toimijat ovat tietoisia oikeuksistaan ja

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

velvollisuksistaan. Suomen Yrittäjät ry totesi myös, että Suomeen tarvitaan väestökehityksen ja osaajapulan vuoksi opiskelijaperäistä maahanmuuttoa ja siihen liittyvää kotouttamista. Yritysyhteistyö on yksi mahdollinen keino ratkaista asiaa. Ehdotus vaikeuttaa tilauskoulutuksen toteuttamista olennaisesti. Pykälä tulisi muotoilla niin, että opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu toteutuu ja kaupallisten yritysten hyödyntämistä on mahdollista jatkaa tietyin reunaehdoin.

Tilauskoulutusta toteuttavat ammatillisen koulutuksen järjestäjät, muun muassa Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Etelä-Savon Koulutus Oy, Helsinki Business College Oy, Kirkkopalvelut ry/STEP-koulutus, Kouvolan kaupunki/Ammattiopisto, totesivat, että nykytilaa ei ole arvioitu riittävässä laajuudessa. Nykytilaa on arvioitu eräiden tilauskoulutusten tilaajien ja koulutuksen järjestäjien välillä havaittujen ongelmien perusteella. Esityksessä ei ole nostettu esiin tilauskoulutusryhmien positiivisia vaikutuksia.

Helsingin seudun kauppakamari halusi kiinnittää huomiota pitkäkestoiseen ja pahentuvaan osaajapulaan. Kirkon Ulkomaanapu ja Helsingin seudun Kauppakamari mainitsivat, että tilauskoulutusta koskevan pykälän hyväksyminen sellaisenaan vaikeuttaisi merkittävästi kansainvälisten osaajien houkuttelua Suomeen ja sillä olisi negatiivisia vaikutuksia erityisesti työvoimapula-alojen osaavan työvoiman saatavuuteen.

EK piti esitettyjä muutoksia liittyen koulutuksen järjestäjän velvollisuuksiin tiedottaa opiskelijoita heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan perusteltuina ja opiskelijoiden oikeusturvaa vahvistavina. EK piti kuitenkin esitettyä muutosta, jossa koulutuksen järjestäjää kielletään järjestämästä tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on ainoastaan välittää opiskelijoita tutkinto-opiskelijoiksi ilman koulutuksen rahoittamistarkoitusta, erittäin ongelmallisena.

Tilauskoulutus on yksi tapa ratkaista saamenkielisen ja saamelaiskulttuurin tuntevan henkilökunnan saatavuusvajetta. Tilauskoulutuksen rahoittajana tulee toimia tilaaja. Saamelaiskäräjillä heräsi huoli siitä, pystyykö esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoalan toimijat tilaamaan kohdennettua saamen kielen ja saamelaiskulttuurin koulutusta. Kun rahoitusta ei voi hakea ulkopuolisilta toimijoilta, voi se karsia saamenkielisen koulutuksen tarjoamista.

Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä ja Lappeenrannan kaupunki katsoivat, että tilauskoulutusta koskeviin säädösehdotuksiin tulee lisätä EU/ETA alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille mahdollisuus maksaa itse opintonsa koulutuksenjärjestäjälle. Tämä voitaisiin toteuttaa samansisältöisillä säädöksillä kuin se on toteutettu korkeakouluihin ja yliopistoihin tulevien opiskelijoiden osalta.

Suomen Yrittäjät ry sekä Suomen Yrittäjäopisto Oy mainitsivat kannattavansa Tutkintovientitoimikunnan ehdotusta pykälän uudeksi muotoiluksi: ”Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tilauskoulutuksena opiskelijaryhmälle järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja ja tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että tilauskoulutukseen osallistuvilla on alan edellyttämät valmiudet ja he ovat tietoisia oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Tilaajana voi toimia tilauskoulutuksessa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö. Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa, että tilauskoulutuksessa rahoittajana toimii Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö.”

Lausunnoilla olleen luonnoksen mukaisesti tilaajan tulisi olla myös koulutuksen rahoittaja. Suomen Yrittäjäopisto Oy, Keskuskauppakamari ja muut kauppakamarit Omnia totesivat, että tämä asettaisi koulutuksenjärjestäjät ja koulutuksen järjestäjien tytär- ja osakkuusyhtiöt sekä muut yhteistyötahot

haastavaan tilanteeseen. Tilauskoulutuksessa on kyse käytännössä useamman tilaajan ketjusta ja rahoitus voi tulla myös kolmannelta osapuolelta. Kuntalaki edellyttää, että kuntayhtymät yhtiöittävät voittoa tavoittelevan kaupallisen toiminnan. Käytännössä tällöin tytär- tai osakkuusyhtiö tekee kaupalliset sopimukset EU:n ulkopuolella, ja toimii tilaajana kuntayhtymältä. Tytär- tai osakkuusyhtiö perii tilauskoulutukseen liittyvät maksut ulkomaiselta tilaajalta tai muulta koulutuksen kustantavalta taholta, joka voi olla myös ns. kolmas osapuoli (esimerkiksi YK-järjestö tai kehityspankki). Nyt esitetty 33 §:n muotoilu asettaa koulutuksen järjestäjät ja heidän tytär- ja/tai osakkuusyhtiöt haastavaan tilanteeseen sopimusoikeudellisissa kysymyksissä. Ei myöskään ole tarkoituksenmukaista, että nämä yhtiöt rahoittavat itse koulutuksen, koska silloin ei ole kysymys viennistä. Muotoilua tilauskoulutuspykälässä tulisi muuttaa, jotta se tuo läpinäkyvyyttä eri tilaajien välisiin sopimuksiin ja velvoittaa koulutuksen järjestäjiä tarkistamaan, että mahdolliset kumppanit toimivat eettiseltä pohjalta. Sivista ehdotti, että tämä haaste ratkaistaan ammatillisen koulutuksen tilauskoulutuksen osalta ja pykälä muotoillaan yhteneväisesti lukiolakiin.

OAJ:n ammatilliset opettajat OAO ry kannatti tilauskoulutusta koskevia tarkentavia kirjauksia muilta osin, mutta ehdotettua tekstiä tarkennettavaksi seuraavasti: Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa, että tilauskoulutuksessa rahoittajana toimii Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö.

6. Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

6.1. Osaamista syventävä tai täydentävä koulutus ja henkilöstökoulutus

Lakiluonnoksessa esitetään, että pykälää 8 § muutettaisiin siten, että ammatillista osaamista syventävä tai täydentävä koulutus, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, poistettaisiin pykälästä, eikä kyseistä koulusta enää voisi järjestää osana ammatillista koulutusta. Samoin esityksessä ehdotetaan, että 3 § pykälän 1 momentin 1 kohta kumottaisiin, eikä henkilöstökoulutusta enää voisi järjestää osana ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista koulutusta. Näihin muutoksiin muutamat esittivät siirtymäaikaa.

Lisäksi esimerkiksi EK vastusti esitystä henkilöstökoulutuksesta luopumisesta. Henkilöstökoulutus on ollut toistaiseksi vähän käytetty tapa ammatillisen osaamisen vahvistamiseen, mutta sen merkityksen on helppo nähdä lisääntyvän jatkossa. EK:n näkemyksen mukaan ammatillista osaamista syventävän tai täydentävän koulutuksen poistamista tulisi harkita vielä uudelleen. Vähintäänkin muutos tulisi toteuttaa niin, että koulutuksen järjestäjille jäisi enemmän aikaa valmistautua. Käytännössä muutos voisi tulla voimaan esimerkiksi vuoden 2028 alusta lähtien.

Esimerkiksi Arene taas piti perusteltuna, että ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä muutettaisiin muun ammatillisen koulutuksen ja henkilöstökoulutuksen osalta esitetyllä tavalla. Muu ammatillinen koulutus ja henkilöstökoulutus ovat olleet osin päällekkäistä toimintaa muun markkinaehtoisien täydennyskoulutuksen kanssa. Ammatillisen koulutuksen resurssi tulisi kohdentaa ensisijaisesti tutkintokoulutuksen toteuttamiseen.

6.2. Työelämätoimikunnat

Hallituksen esityksen mukaan työelämätoimikuntien tehtävistä poistuisi näyttöjen toteutuksen seuranta ja osaamisen arvioinnin laadunvarmistus toteutuisi jatkossa opetushallinnon tilastotietoon perustuvana koontina ja yhteenvetojen laadintana. Karvin arviointien (esim. Frisk ym. 2023) mukaan näyttöjen toteutuminen ja arviointi eivät toteudu tällä hetkellä kaikilta osin lain edellyttämällä tavalla, joten jatkossa tulee huolehtia, että opetushallinnolla on riittävät työkalut varmistaa, että näytöt toteutetaan ja arvioidaan lain edellyttämällä tavalla. Nykyisellään työelämätoimikuntien tehtävänä on myös käsitellä tutkintokoulutuksen osalta opiskelijan osaamisen arviointia koskevia oikaisupyynnöitä. Hallituksen esityksessä ei ole määritelty, miten tämän tehtävän osalta jatkossa meneteltäisiin. Opiskelijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että menettelytavat oikaisupyynnöiden käsittelyyn määritellään.

Esimerkiksi Kaupan liitto ry kritisoi työelämätoimikuntia koskevaa ehdotusta, sillä työelämätoimikuntien rooli työelämän osapuolia ja opetusalaa yhteen tuovana foorumina on ainutlaatuinen ja merkityksellinen. Toimikuntien kolmivuotiskaudet ovat juuri käynnistyneet, minkä vuoksi merkittävien muutosten toteuttamiselle toivotaan lisää aikaa. ISS Palvelut Oy katsoo, että työelämätoimikuntien asettamista, kokoonpanoa ja tehtäviä sääntelevä esitys tulisi palauttaa uudelleen tarkasteluun. Esityksen mukaan näyttäisi siltä, että käytännössä laadunvalvonta jäisi koulutuksen järjestäjien omavalvonnan varaan. Pelkällä omavalvonnalla ei voida taata valtakunnallista tasalaatuisuutta, jonka takeena on ulkopuolista laadunvarmistusta toteuttava taho.

PALTA piti tärkeänä, että ehdotukset työelämätoimikuntien tehtävien muutoksista uudelleen arvioidaan niiden työelämätoimikuntien osalta, joilla on lakisääteinen erityistehtävä ammattipätevyys kokeisiin liittyen. Esimerkiksi logistiikan työelämätoimikunnalla on nykyisessä lainsäädännössä tällainen tehtävä.

Opetushallitus kannatti työelämätoimikuntien laaja-alaistamista ja määrän rajaamista säädöksissä. Työelämätoimikuntien tehtäviä esitetään muutettaviksi siten, että toimikuntien tehtävä osaamisen arvioinnin laadunvarmistuksessa supistuisi ja toisaalta tehtävä tutkintojärjestelmän ja tutkinnon perusteiden kehittämisessä vahvistuisi. Opetushallitus näkee tämän hyvänä kehityksenä ja toteaa, että työelämätoimikunnat ovat olleet jo nyt asiantunteva kumppani perusteiden kehittämisestä ja tämä rooli voisi entisestään vahvistua. Tämän varmistamiseksi tulee huolehtia, että toimikunnissa on riittävästi eri alojen työelämän asiantuntijuutta.

7. Asetusluonnokset

Monet lausunnonantajista totesivat, että asetuserinnoksessa olevia kustannusryhmien muutoksia tulisi avata ja perustella.

Akava ja OAJ kannattivat opiskelijavuosimääritelmän muutosta. OAJ kuitenkin katsoi kustannusryhmien kertoimien muutoksen heikentävän suurta osaa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen järjestämisestä. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusten kertoimien muutosten tavoitteena olevien työttömien ja vailla toisen asteen koulutusta olevien henkilöiden kouluttamisen se näki kannatettavana. Samalla se kuitenkin huomautti, että myös kauan sitten suoritettu tutkinnosta johtuva osaamisen vanhentuminen voi muodostaa esteen työllistymiselle, mikä tulisi huomioida rahoituksessa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria piti opiskelija- ja työelämäpalaute erittäin tärkeinä koulutuksen järjestäjän koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittämisessä. Rahoituksen laskennan perusteena ne ovat kuitenkin huonosti toimivia ja aiheuttavat sekä koulutuksen järjestäjille että työpaikolle tarpeetonta byrokratiaa. Ne tulisi poistaa ammatillisen koulutuksen rahoituksen perusteista ja näin samalla yksinkertaistaa rahoitusjärjestelmää

OAJ toi esille, että kustannusryhmien kertoimien muutos heikentää suurta osaa AT- ja EAT-tutkintojen järjestämistä. Perusteita tutkintojen siirroille kustannusryhmästä toiseen tulee tarkastella ja huolehtia, että kustannustietojen keruussa koulutuksen järjestäjät toimivat samojen periaatteiden mukaan. OAJ kannatti TUVA-koulutuksen kertoimen nostoa, koska ryhmät ovat olleet hyvin heterogeenisiä ja monin paikoin niin vaativia, että ryhmissä on tarvetta opettajan lisäksi kokoaikaiselle erityisopettajalle sekä opinto-ohjauksen vahvistamiselle.

Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen kertoimet ohjaavat kouluttamaan työttömiä ja henkilöitä, joilla ei ole aiempaa tutkintoa. OAJ muistutti, että suoritettu tutkinto voi olla ajalta yli kymmenen vuotta sitten ja silloin tutkinnon tuottamat tiedot ja taidot eivät enää ole tämän päivän työelämässä riittäviä. Tutkinnon painotuskerroin nolla tällaisessa tapauksessa voi suunnata koulutuksen järjestäjän opiskelijavalintoja ja heikentää jälleen osaamisen kehittämistä, jatkuvaa oppimista ja siten motivoituneen työvoiman kouluttamista.

Asetus rahoituksen laskentaperusteista sisältää seuraavan ehdotuksen: Jos tutkinnon tai tutkinnon osan suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt on tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 0. Jos tutkinnon tai tutkinnon osana suorittanut työllistynyt tai jatko-opintoihin siirtynyt ei ole tutkinnon suorittamisen aloittamista edeltävän vuoden lopussa ollut työllinen, painokerroin on 1. Jyväskylän Talouskouluyhdistys katsoi, että jos työllisyys tai työttömyys tahdotaan ottaa tällä tavalla indikaattoriksi, työttömyyden toteaminen opintojen alkuvaiheessa pitäisi olla mittauspisteenä, ei sen vuoden alku, kun opinnot alkavat.

8. Muut kommentit

Toiveita esitettiin siitä, että koulutuspolitiikan tulisi olla pitkäjänteistä ja vaalikausien yli ulottuvaa. Turun kauppakamari ja EOL:n esittivät, että ammatillista aikuiskoulutusta koskien laadittaisiin kansallinen ammatillisen koulutuksen jatkuvan oppimisen strategia, kuten strategia on luotu korkeakoulutukseen aiempina vuosina. Ylihallituskautinen suunnitelma turvaisi ja kehittäisi ammatillista aikuiskoulutusta, jotta osaavan työvoiman saatavuus voidaan turvata tulevaisuudessakin.

Oikeusministeriö huomautti, että ehdotuksesta vaikuttaa puuttuvan myös mm. muutoksenhakua ja toimijoiden valvontaa koskevat säännökset tai vaihtoehtoisesti tulisi tehdä selkoa siitä, soveltuuko näihin jonkin muun lain sääntely ja haluaa painottaa, että ehdotetun sääntelyn on muodostettava selkeä kokonaisuus ilman haastavia viittausketjuja.

Huolta esitettiin myös siitä, että uudistusten myötä henkilö pystyy opiskelemaan yhden ammatillisen tutkinnon ja alanvaihtaminen tai lisäkouluttautuminen on tehty haastavaksi. Monet kantoivat yleisesti huolta ammatillisen aikuiskoulutuksen tulevaisuudesta.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

OAJ huomautti, että ammatillisella koulutuksella on myös tavoite tukea opiskelijan kasvua sivistyneeksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Yhä enemmän erityisesti oppivelvollisten kohdalla painottuu yhteiskunnallinen vastuu sekä ennaltaehkäisevä lastensuojelu.

Opetushallitus mainitsi, että tietojärjestelmien osalta on yleisesti otettava huomioon, että hallituksen esityksellä on vaikutusta niin Opetushallituksen kuin varsinkin koulutuksen järjestäjien tietojärjestelmiin. Opetushallituksen ylläpitämien palveluiden osalta muutoksia täytyy toteuttaa ainakin KOSKI- ja eHOKS-palveluihin, jotta hallituksen esityksessä kaavailut muutokset ammatillisen tutkintokoulutuksen tukimuotoihin voidaan lisätä palveluiden tietomalleihin. Vastaavasti palveluihin täytyy rakentaa uusia validaatioita ja deprekoida vanhentuneita tietomallien osia, jotta varmistetaan, että uusitun säädöspohjan voimaantulon jälkeen tietoja ei voi tallentaa vanhentuneiden validaatiosääntöjen ja vanhentuneen protokollan mukaisena. Kokonaisuutena kaavailut muutokset ovat lähinnä kokonaisuus erilaisia pienkehitystoimenpiteitä, mutta näille on syytä varata riittävä määräraha Opetushallituksen kehitystiimien työtä varten. Hallituksen esityksessä ammatillista koulutusta koskevaan lainsäädäntöön esitettävät muutokset edellyttävät toteutuakseen riittävien resurssien varaamista Opetushallitukselle ja koulutuksen järjestäjille.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

LIITE 1

Lausunnon jättäneet tahot

1. Agrologien liitto ry
2. Agronomiliitto ry
3. AEL-Amiedu Oy/Taitotalo
4. AEO Ammatilliset erityisopettajat ry
5. Aiko Academy Oy
6. Aineopettajaliitto AOL ry
7. Akava Ry
8. Ammattiliitto Pro ry
9. Ammatillisen koulutuksen areena
10. Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköt ry
11. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
12. Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
13. Arktiset Aromit ry
14. Axxell Utbildning Ab
15. Autismiliitto ry
16. Autoalan keskusliitto ry
17. Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
18. Autoliikenteen Työnantajaliitto ry
19. Bildningsalliansen rf
20. Business Oulu
21. Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
22. Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
23. Elintarvikealan opettajien jaosto
24. Elintarviketeollisuusliitto ry
25. Erialaisten oppijoiden liitto ry
26. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
27. Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä
28. Etelä-Karjalan liitto
29. Etelä-Karjalan kauppakamari
30. Etelä-Savon Koulutus Oy
31. Etelä-Savon maakuntaliitto
32. Faba osuuskunta
33. Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
34. Finwelfare Oy
35. Folkhälsan Utbildning ab
36. HAMK
37. Harjun Oppimiskeskus Oy
38. Helsingin kaupunki
39. Helsingin seudun kauppakamari
40. Helsinki Business College Oy
41. Hevosopisto Oy
42. Hippolis - hevosalan osaamiskeskus ry
43. HKScan Finland Oy
44. HUS
45. Hyria koulutus Oy

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

46. Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
47. Hämeen ammatti-instituutti Oy
48. Hämeen hevosjalostusliitto ry
49. Iisalmen kaupunki
50. ISS Palvelut Oy
51. Itä- ja Keski-Suomen luonnonvara-alan edunvalvonta- ja kehittämisorganisaatiot
52. Itä-Savon koulutuskuntayhtymä
53. Itä-Suomen aluehallintovirasto
54. JAMK Biotalousinstituutti
55. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
56. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
57. Jyväskylän kristillinen opisto
58. Jyväskylän Talouskouluyhdistys Ry
59. Jämsän kaupunki
60. Järviseudun koulutuskuntayhtymä
61. Kaivola Consulting Oy
62. Kainuun metsäneuvosto
63. Kajaanin kaupunki, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos
64. Kalajoen Kristillisen Opiston kannatusyhdistys ry
65. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi
66. Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry
67. Kaupan liitto ry
68. Kehitysvammaliitto ry
69. Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
70. Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
71. Kemianteollisuus ry
72. Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
73. Keski-Pohjanmaan liitto
74. Keski-Suomen liitto
75. Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda
76. Keskuskauppakamari
77. Kiinteistöalan Koulutussäätiö
78. Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
79. Kiinteistötyönantajat ry
80. Kirkkopalvelut ry /STEP-koulutus
81. Kirkon Ulkomaanapu
82. Kiuruveden kaupunki
83. Kotkan-Hamina seudun koulutuskuntayhtymä
84. Koulutuskuntayhtymä Brahe
85. Koulutuskuntayhtymä OSAO
86. Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä
87. Koulutuskuntayhtymä Tavastia
88. Koneyrittäjät ry
89. Kouvolan kaupunki
90. Kunta- ja hyvinvointialueyhtymä KT
91. Kuntoutusohjaajat ry
92. Kuopion alueen kauppakamari
93. Kuurojen Liitto ry

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

94. Lahden kansanopisto
95. Lapin liitto
96. Lappeenrannan kaupunki, opetustoimi
97. Lestijärven kunta Kaustisen seutukunta
98. Lieke Attorneys
99. Liikenne- ja viestintäministeriö
100. Liiketoiminnan työelämätoimikunta
101. Live-säätiö
102. Logistiikan toimihenkilöt ry
103. Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä
104. Luonnonvara-alan johtajat ry
105. LUVA - luonnonvarat ry
106. LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
107. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
108. Länsirannikon koulutus Oy WinNova
109. Maa- ja metsätalousministeriö
110. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
111. Maatalousyrittäjien eläkelaitos
112. Maatilayritysten osaamisverkosto AgriHubi
113. Management Institute of Finland MIF Oy
114. Marttayhdistysten liitto ry
115. Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry
116. Mercuria kauppaoppilaitos Oy
117. Metsänhoitoyhdistys Pyhä-Kala ry ja Metsänhoitoyhdistys Keskipohja ry
118. Metsäkoulutus ry
119. Metsäteollisuus ry
120. MTK-Etelä-Pohjanmaa ry
121. MTK-Häme ry
122. MTK-Keski-Pohjanmaa
123. MTK-Lappi
124. MTK-Satakunta ry
125. MTK-Uusimaa ry
126. MTK-Varsinais-Suomi
127. Mäntsälän kunta
128. Nuohousalan Keskusliitto ry
129. Näkövammaisten liitto ry
130. OAJ:n ammatilliset opettajat OAO ry
131. Oikeusministeriö
132. Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry
133. Opetushallitus
134. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus
135. Optima samkommun
136. Osuuskunta Maitosuomi
137. Osuuskunta Pohjolan Maito
138. Oy DeLaval Ab
139. Oy Teollisuushankinta TH ab
140. Paimion kaupunki
141. Palvelualojen ammattiliitto PAM

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

142. Palvelualojen työnantajat Palta ry
143. Pargas stad
144. Peimarin koulutuskuntayhtymä
145. Pellon kunta
146. Perho Liiketalousopisto
147. Peräpohjolan Kansanopiston Kannatusyhdistys ry
148. Pielaveden kunta
149. Pohjanmaan kauppakamari
150. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria
151. Pohjois-Pohjanmaan liitto
152. Pohjois-Satakunnan kansanopiston kannatusyhdistys ry
153. Polku Maaseudulle ry
154. Portaanpää ry
155. Raahen koulutuskuntayhtymä
156. Raision seudun koulutuskuntayhtymä
157. Rakennusliitto ry
158. Rakennusteollisuus RT ry
159. Rastor-instituutti ry
160. Rikosseuraamuslaitos
161. Rakennusmestarit ja –insinöörit AMK RKL Ry
162. Rovala-Opisto
163. Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
164. Saamelaiskäräjät
165. Saarijärven kaupunki
166. Salaojayhdistys ry ja Luonnonhoidon koulutusyhdistys ry
167. Salaojayhdistys
168. Salon seudun koulutuskuntayhtymä
169. SASKY koulutuskuntayhtymä
170. Satakunnan koulutuskuntayhtymä
171. Savon koulutuskuntayhtymä
172. Savon Yrittäjät
173. Suomen Diakoniaopisto - SDO Oy
174. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä
175. SEY Suomen eläinsuojelu
176. Sisäministeriö
177. Sivistysala ry (Sivistystyönantajat ry)
178. Sonkajärven kunta
179. Sosiaali- ja terveysalan työelämätoimikunta
180. Sosiaali- ja terveysministeriö
181. Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry, Suomen ratsastusterapeutit ry, Green Care Finland ry, Eläinavusteinen työ
182. Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry
183. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
184. Suomen Eläinlääkäriliitto
185. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus
186. Suomen hierojakouluttajat ry
187. Suomen Hippos ry
188. Suomen Isännöintiliitto ry

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

189. Suomen Kansanopistoyhdistys ry
190. Suomen Kiinteistöväliittäjät ry
191. Suomen Konepäällystöliitto ry
192. Suomen konservatorioliitto ry
193. Suomen Kuntaliitto ry
194. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
195. Suomen Metsäkeskus
196. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
197. Suomen Olympiakomitea
198. Suomenopettajat ry
199. Suomen opinto-ohjaajat SOPO ry
200. Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
201. Suomen Oppisopimusosaajat ry
202. Suomen Ravivalmentajat ry
203. Suomen ratsastajainliitto ry
204. Suomen Ympäristöopisto Sykli
205. Suomen Yrittäjäopisto Oy
206. Suomen Yrittäjät ry
207. Svenska Finlands folkting
208. Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur
209. Sähköalojen ammattiliitto ry
210. Talonrakennus- ja pintakäsittelyalan työelämätoimikunta
211. Talotekniikkaliitto ry
212. Tampereen Aikuiskoulutussäätiö Oy
213. Tampereen kauppakamari
214. Tampereen kaupunki
215. Tehovinssi oy Ultratec oy Rautakylä Works Oy
216. Tehy ry
217. Teknologiateollisuus ry
218. Tekstiilin ja muodin työelämätoimikunta
219. Teollisuusliitto ry
220. Tervolan kunta
221. Tilastokeskus
222. Tilauskoulutusta toteuttavat ammatillisen koulutuksen järjestäjät
223. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
224. Toimihenkilöliitto Erto ry
225. TOP 10 -Ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkosto
226. Tornion kaupunki
227. Traffica Oy
228. Traficom
229. Tulkkauksen työelämätoimikunta
230. Turun kauppakamari
231. Turun kaupunki
232. Turun kristillisen opiston säätiö
233. Turun musiikinopetus Oy
234. Turun TAITO-koulutus
235. Tutkintovientitoimikunta
236. Työ- ja elinkeinoministeriö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

- 237. Työn ja talouden tutkimus LABORE
- 238. Työtehoseura ry
- 239. Ulkoministeriö
- 240. Urheiluopistot ry
- 241. Vaasan kaupunki
- 242. Valio Oy
- 243. Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä
- 244. Valtiovarainministeriö
- 245. Vammaisfoorumi ry
- 246. Vantaan kaupunki
- 247. Vates-säätiö sr
- 248. Vesilaitosyhdistys
- 249. Yara Suomi Oy
- 250. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
- 251. Äidinkielen opettajain liitto ry